

```
<!-- /* Font Definitions */ @font-face {font-family:Wingdings; panose-1:5 0 0 0 0
0 0 0 0 0; mso-font-charset:2; mso-generic-font-family:auto; mso-font-pitch:variable;
mso-font-signature:0 268435456 0 0 -2147483648 0;} @font-face {font-family:"Cambria
Math"; panose-1:2 4 5 3 5 4 6 3 2 4; mso-font-charset:0; mso-generic-font-family:roman;
mso-font-pitch:variable; mso-font-signature:-1610611985 1107304683 0 0 159 0;} @font-face
{font-family:Calibri; panose-1:2 15 5 2 2 2 4 3 2 4; mso-font-charset:0;
mso-generic-font-family:swiss; mso-font-pitch:variable; mso-font-signature:-1610611985
1073750139 0 0 159 0;} @font-face {font-family:Verdana; panose-1:2 11 6 4 3 5 4 4 2 4;
mso-font-charset:0; mso-generic-font-family:swiss; mso-font-pitch:variable;
mso-font-signature:-1593833729 1073750107 16 0 415 0;} /* Style Definitions */
p.MsoNormal, li.MsoNormal, div.MsoNormal {mso-style-unhide:no; mso-style-qformat:yes;
mso-style-parent:""; margin-top:0in; margin-right:0in; margin-bottom:10.0pt; margin-left:0in;
line-height:115%; mso-pagination:widow-orphan; font-size:11.0pt;
font-family:"Calibri","sans-serif"; mso-ascii-font-family:Calibri;
mso-ascii-theme-font:minor-latin; mso-fareast-font-family:Calibri;
mso-fareast-theme-font:minor-latin; mso-hansi-font-family:Calibri;
mso-hansi-theme-font:minor-latin; mso-bidi-font-family:"Times New Roman";
mso-bidi-theme-font:minor-bidi;} .MsoChpDefault {mso-style-type:export-only;
mso-default-props:yes; mso-ascii-font-family:Calibri; mso-ascii-theme-font:minor-latin;
mso-fareast-font-family:Calibri; mso-fareast-theme-font:minor-latin;
mso-hansi-font-family:Calibri; mso-hansi-theme-font:minor-latin; mso-bidi-font-family:"Times
New Roman"; mso-bidi-theme-font:minor-bidi;} .MsoPapDefault {mso-style-type:export-only;
margin-bottom:10.0pt; line-height:115%;} @page Section1 {size:8.5in 11.0in; margin:1.0in
1.0in 1.0in 1.0in; mso-header-margin:.5in; mso-footer-margin:.5in; mso-paper-source:0;}
div.Section1 {page:Section1;} /* List Definitions */ @list l0 {mso-list-id:79913866;
mso-list-template-ids:-1018913102;} @list l0:level1 {mso-level-tab-stop:.5in;
mso-level-number-position:left; text-indent:-.25in;} @list l1 {mso-list-id:692725457;
mso-list-template-ids:-1112887950;} @list l1:level1 {mso-level-tab-stop:.5in;
mso-level-number-position:left; text-indent:-.25in;} @list l2 {mso-list-id:1015769916;
mso-list-template-ids:1481137330;} @list l2:level1 {mso-level-tab-stop:.5in;
mso-level-number-position:left; text-indent:-.25in;} @list l3 {mso-list-id:1324896500;
mso-list-template-ids:-340993272;} @list l3:level1 {mso-level-number-format:bullet;
mso-level-text:□; mso-level-tab-stop:.5in; mso-level-number-position:left; text-indent:-.25in;
mso-ansi-font-size:10.0pt; font-family:Symbol;} @list l4 {mso-list-id:1355570664;
mso-list-template-ids:-1317234700;} @list l4:level1 {mso-level-number-format:bullet;
mso-level-text:□; mso-level-tab-stop:.5in; mso-level-number-position:left; text-indent:-.25in;
mso-ansi-font-size:10.0pt; font-family:Symbol;} ol {margin-bottom:0in;} ul
{margin-bottom:0in;} -->
```

Pismo Haralampiju je pismo prijatelju, ono je književni proglas, ali je istovremeno, a sasvim prirodno, Dositejev prosvetiteljski manifest. Ono lično prijateljsko pismo, jeste ponajmanje iz više razloga: ovo ne obično pismo nego štampano u stotinjak primeraka: o ličnim, familijarnim temama nema ni reči; nema intimnih poruka, ličnog, privatnog karaktera. Ono je po samoj zamisli, književni proglas kojim se obaveštavaju prijatelji o štampanju knjige, ali pošto je knjiga na srpskom narodnom jeziku, opštem jeziku, bila neuobičajena, i posle štampanja Orfelinove pesme, prvina, valjalo je obrazložiti razloge zbog kojih se knjiga štampa na srpskom narodnom

jeziku. Obrazlaganje ne ništa drugo nego izlaganje svojih prosvetiteljskih ideja. Zato je
Pismo Haralampiju

Dositejev manifest prosvetiteljskih ideja. To je ono pre svega. I to mu daje poseban
književnoistorijski značaj.

Pismo Haralampiju pokreće više aktuelnih pitanja društvenog, književnog, jezičkog i verskog
karaktera.

1. Na početku pisma **govori o nameri**: priprema knjigu **Soveti zdravog razuma**, "na
polzu mojega roda", koja će "napisana biti čisto srpski, kako god i ovo pismo, da je mogu
razumeti svi srpski sinovi i kćeri, od Crne Gore do Smedereva i do Banata".

2. **O novčanoj pomoći** koja mu je neophodna da bi ohrabрила štampara i pokazala mu
da ima ljudi koji žele srpsku knjigu. Što se knjige tiče, ona se ne hvali nego
vrlo skromno kaže

:"Uveravajući da će knjiga moja biti vesma polezna, ne mislim u tom sebe hvaliti, no one
ljude od koji' sam što dobro naučio, iz kojih premudri' knjiga francuskih', nemecki' i
talijanski' najlepše misli kao cveće izbirati nameravam i na nas opšti jezik izdati."

3. **O jeziku**: ukazuje na pokret u Evropi da se piše na narodnom jeziku i tako knjiga
približi seljaku i čobaninu:

- "Koja je nami korist od jednog jezika kojega u celom narodu od deset hiljada jedva
jedan kako valja razume i koji je tuđ materi mojej i sestram."

- "A opšti, prosti dijalekat svi znadu, i na njemu svi koji samo znadu čitati **mogu
razum svoj prosvetiti, srce poboljšati i narave ukrotiti.**"

- Jezik ima svoju cenu od koristi koju donodi, a narodni jezik je najkorisniji.

1. **Za promene**:"Samo prostota i glupost zadovoljava se vsegda pri starinskom
ostati".

2. **Prostiranje srpskog jezika**- njime govori ogroman broj ljudi Crne
Gore,Dalmace,Hercegovine,Bosne,Srbe,Hrvatske (osim kajkavaca),
Slavone,Srema,Bačke,Banata (osim Vlaha)

3. Srpskim jezikom govore ljudi različitog zakona (vere) ali to ništa ne menja jer **"Zako
n i vera može se promeniti, a rod i jezik nikada"**.

4. **O verskoj toleranciji.**

- Njegove su knjige namenjene svakome koji "s čistim i pravim srcem želi um svoj prosvetiti i narave poboljšati".
- U Evropi se ne gleda ko je koga zakona (vere) jer **"Po zakonu i po veri svi bi ljudi mogli biti dobri"**.
- Dositej osuđuje zlo koje se širi među ljude u ime vere i poručuje: "Ja ću pisati za um, za srce i za naravi človečeske, za braću Srbije, kojega su god oni zakona i vere".

1. **O prosvetivanju omladine.** Njegov rad je namenjen prosvetivanju omladine jer se danas prosvetćenost ("zraci učenja i filozofe") prostire do tatarskih granica.

2. **Svrha pisanja.** Neće se obeshrabriti ako pomoć izostane. Nastavie da radi i štampa jer će mu preko mere biti plaćeno kad srpski rod, posle njegove smrti, bude rekao "Ovde ležu njegove srpske kosti! On je ljubio svoj rod! Večan mu pomen!".